

11 — SVET

Bogoljub i Smilja su se tek upoznali kad je svet dobio Mašinu. Nežna veza dvoje ratne siročadi izrasla je na dugim šetnjama kroz park i čitanju tabloidnih izveštaja o bizarnim prognozama smrti, kodirane u kap ljudske krvi.

„Navodno, test ne funkcioniše na životinjama...”

„Životinjama je način smrti valjda predvidiv”, slegla je ramenima Smilja.

„I ko bi normalan hteo da baš to sazna?” zavrteo je glavom Bogoljub.

„Niko na Balkanu, to sigurno”, odvratila je Smilja. „Ljudi su ovde drugačiji.”

Ali Mašina je stigla, najpre prisilno po bolnicama a onda i dobrovoljno, u državnom odelenju životnog osiguranja. Godinu kasnije, nisu uspeli ni da upišu fakultete: prednost su dobili studenti sa kodiranim izveštajem Mašine.

„Nije važno”, tešio je Bogoljub uplakanu Smilju. „Teča će od mene napraviti dobrog mehaničara, jer ljudima će se uvek kvariti automobili. Tebi će ujna dati garažu, obećala ti je, i imaćemo krov nad glavom kad se uzmemo.”

Tako je i bilo, i uzeli su se dve godine kasnije. Smilja je u garaži napravila malu pekaru, i prodavala je svoje pite i gibanice u student-skim menzama istih fakulteta na koje nisu mogli ni da se upišu. Štedeli su za kuću, ali na sitnoj zaradi i štednja im je bila sitna, i jednog jutra su otišli u banku da se raspitaju za zajam.

„Velik ste vi rizik za banku...” odmahnuo je glavom činovnik. „Niti imate stabilno zaposlenje, niti stalnu adresu, a nemate ni izveštaj Mašine... zato vam neće dati ni osiguranje imovine, a ako oboje poginete u požaru u istoj toj kući koju vam kupujemo, ko će banci da taj vaš dug vrati? Ne, prevelik ste rizik...”

„Znači, da imamo taj izveštaj Mašine, vi bi nam dali zajam?”

„Dali bi.” Potvrdio je činovnik. „Solidno zarađujete, a jednom kad dobijete imovinsko osiguranje, tu nama više rizika neće ni biti: sve i ako ne možete da plaćate mesečne rate, kuću nam ipak ne možete pod miškom odneti, pa su naše pare na vašoj nekretnini sigurne.”

Te noći su oboje u tišini ležali na razvučenom trosedu, među vrućim projicama, pitama i gibanicama, dok je po limenom krovu dobovala kiša.

„Moramo, nema nam druge”, uzdahnio je naposletku Bogoljub.

„Ne moramo”, rekla je Smilja. „Radićemo više, i štedićemo jače.”

„Nema se više za to vremena”, rekao je tiho Bogoljub i stavio joj ruku na stomak. Dva dana kasnije, otišli su istom onom činovniku i predali mu dve bolničke narukvice. „Bogoljub Dimitrijević, od oca Ljubiše: smrt od Alchajmerove bolesti, i...” pročitao je ravnim glasom činovnik i ubacio u čitač drugu narukvicu „... i Smiljana Dimitrijević, rođena Matić: smrt u avionskoj nesreći.” Vratio im je narukvice. „Dobro, to je rizik koji i osiguranje i naša banka mogu da prihvate: Alchajmer će vam sigurno dati vremena da nam kuću donekle otplatite, a vi, gospodo Dimitrijević, vi samo treba da se držite podalje od aviona, sve dok vam jedan ne padne na glavu. Haha. Valjda neće. Ali sigurno hoće, jer Mašina nikad nije bila u krivu. Nikad. Samo vi nađite sebi kuću, a mi ćemo srediti sve ostalo.”

Sedam meseci kasnije rodio se Svetislav i otac mu je šapnuo na uvo: svet je mesto protiv kog se čovek mora boriti.

A borili se jesu: Bogoljub je preuzeo tečinu auto-limariju a Smilja je u kući otvorila domaću pekaru, i oboje su zapošljavali ljude bez izveštaja Mašine, ljude koje niko drugi nije hteo da zaposli. A oni su dolazili i odlazili, tražili boljitak i uglavnom ga nalazili, i na kraju je od svih njih ostala samo Ljiljana.

Ljilja se nikad nije testirala na Mašini. Isprva joj nije trebalo, jer živela je život domaćice, a kada joj je muž dobio prognozu smrti od sunčanice a novorođena jedinica Slavica smrt od davljenja u Dunavu, Ljilji se učinilo da je već u tome prognozirana i sva njena sudbina. I kad joj je muž otišao na privremeni rad u Norvešku, i kad se godinu dana kasnije vratio da proda kuću i sa sobom odvede Slavicu, Ljilja se nije protivila. Prešla je kod komšinice Smilje na „stan i hranu”, i to plaćala radom u Smiljinoj pekari. Kasnije su mužu pristigla i neka druga deca, tako da su i retke slike i pisma presahli. Ljilja je na to trpeljivo rekla: samo neka je meni moja Slavica živa i zdrava, pa makar je i druga žena odgajala.

Svetislav je rastao među tim sudbinama, lagano im pridodajući i sopstvena razočarenja. Kad su mu u četvrtom osnovne zabranili da ide na eskurziju zato što nema prognozu Mašine, Bogoljub mu je rekao: *ne jadikuj, nego se navikavaj, jer tako će ti biti ceo život. Nama bolje ne može biti.*

Svega pet godina kasnije, Bogoljub se jedne večeri bacio sa Savskog mosta, kad je shvatio da se više ne seća ni puta do sopstvene kuće. Pri padu je oštetiо vratne pršljenove i ostao nepokretan, dok se Smilja uzalud preganjala sa osiguranjem da plate bar troškove specijalne nege. *Polisa je klasičnog karaktera i otvorena je za slučaj nege od Alchajmerove bolesti, a ne od posledica neuspešnog samoubistva*, bili su neumoljivi bezimeni činovnici u crnim odelima.

Negde u to vreme Svetislav je preko fejsbuka pronašao Slavicu. Isprva su se dopisivali kao deca bivših komšija, ali uskoro se tu razvila tiha i prava ljubav. U nekadašnje brižne razgovore Bogoljuba i Smilje, sad se uključila i Ljilja.

„Samo nek mi Slavicu ne dovodi ovde... „, molila je Ljilja u suzama.

„A gde da je dovede?” gorko je odvratila Smilja. „Kuću će nam banka uzme čim presahne ušteđevina, a ta je već sad sitna... a ako išta preostane od lekara, to će otići na negu za Bogoljuba, jer Svetislav je još premlad za tečinu limariju.”

„Onda neka Sveta rađe ode do moje Slavice, dok još može” predložila je Ljilja. „Mlad je još, lako će se snaći, naučiće jezik i završiće škole, i biće mu bolje nego ovde... možda je baš tako i suđeno. I njemu i svima nama.”

Bogoljub je ćutke zaplakao a Smilja je samo uzdahnula i kimnula glavom. „Ako je on voljan da ode, i ako je tvoj muž voljan da ga primi, onda neka ide.”

I tako je Svetislav čekao i najzad dočekaio studentsku vizu za Norvešku. Smilja ga je otpratila do zavejane kapije a Ljilja sve do aviona, i na povratku je zatekla Smilju kako hladna leži na parketu pored Bogoljubovog kreveta. Hitnoj pomoći je trebalo dugo da stignu i proglase smrt od masivnog srčanog udara.

Ljilja je svo to vreme očajnički zvala broj Svetinog mobilnog telefona, ali u avionu su od njega tražili da isključi telefon pri uzletanju.